

LÄKARE MOT KÄRNVAPEN

Nr 156 juni 2019

UTGIVEN SEDAN 1981

www.slmk.org

NPT PREPCOM I NEW YORK

*Nya initiativ, motsättningar
och oro inför 2020*

**I DETTA
NUMMER**

VÄXANDE MOTSÄTTNINGAR INOM NPT

KÄRNVAPENUTREDNINGEN SÅGAS
AV FOLKRÄTTSEXPERTER

FINNS DET "SMÅ" KÄRNVAPEN?

SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN

HUR LITEN KAN EN ATOMBOMB BLI? OCH HUR STABIL ÄR KÄRNVAPEN- AVSKRÄCKNINGEN?

Om hur orden används i kärnvapendebatten

Ett nytt inslag i stormakternas kärnvapenarsenaler är små atombomber, bomber med "low yield", liten sprängkraft. Hur liten är då en sådan bomb, hur "små" atombomber går det att tillverka?

Svaret finns i artikeln av Stefan Björnson om "små" kärnvapen på sidan 12. För att uran eller plutonium ska explodera måste mängden vara minst så stor att den överstiger den så kallade kritiska massan. Därför finns det en gräns för hur liten en atombomb kan vara. Den "utveckling" som nu pågår i USA och Ryssland innebär att man till sina arsenaler tillför vapen med "low yield", liten sprängkraft, i storleksordningen 5 kiloton TNT, en tredjedel av Hiroshimabomben.

Vad händer om en sådan "liten" atombomb fälls över Gustav Adolfs torg i min hemstad Malmö? Förutom alla offer för mekaniska trauman och joniserande strålning kommer många att få svåra brännskador. Av de överlevande skulle hundratals, kanske mer än tusen människor ha svåra brännskador. I Sverige idag har vi resurser för att vårda högst 20 patienter med sådana skador, i hela Europa totalt några hundra. Att kalla sprängkraften i en sådan bomb för liten, "low yield" är inte korrekt, det ger en felaktig bild.

Stabilitet genom avskräckning är ett annat paradoxalt uttryck vi sett i debatten om TPNW. Den mest uppseendeväckande formuleringen fanns i inledningen av en debattartikel i en av våra stora dagstidningar: kärnvapnen har bidragit mer till freden i världen än ICAN, mottagare av Nobels fredspris år 2017. Bakom det påståendet ligger tanken om kärnvapenavskräckning

som en stabiliserande faktor i internationella relationer. Denna tankemodell är central i kritiken mot FN:s förbudskonvention: avskaffa kärnvapnen och risken för krig ökar. Men att beteckna denna balans som "stabil" är att använda ordet fel, även om det är en omhuldad tanke. Det är en labil balans, både om man ser tillbaka och om man blickar framåt. Historiskt har det funnits många tillfällen då kärnvapenkriget varit nära. Kubakrisen är det mest kända exemplet (situationen utanför Kuba var ännu värre än vad alla vi oroliga på 1960-talet kunde föreställa oss) men det har funnits flera.

Jan Larsson

Ordförande för Svenska Läkare mot Kärnvapen
jan.larsson@slmk.org

Tittar man framåt finns det åtskilligt som talar för att kärnvapnen som stabiliserande faktor i i världen inte är att lita på: bland annat pågår en spridning av kärnvapen till flera länder

Tittar man framåt finns det åtskilligt som talar för att kärnvapnen som stabiliserande faktor i i världen inte är att lita på: bland annat pågår en spridning av kärnvapen till flera länder och stormakterna håller ständigt på med att tillföra sina arsenaler nya typer av kärnvapen.

Till alla dem som anser att det skulle vara farligt att avskaffa kärnvapnen helt borde vi ställa frågan: finns det ändå inte något vi skulle kunna enas om, något att tillsammans verka för? Några förslag: 1) antalet kärnvapen i världen ska reduceras till några hundra, det lägsta antal som krävs för trovärdig avskräckning 2) inga vapen

ska vara redo för omedelbar avfyrning, för att minska risken för kärnvapenkrig av misstag 3) ingen teknisk utveckling av kärnvapnen ska ske, de vapen som redan finns räcker gott för avskräckning. Så kanske vi kan skjuta upp diskussionen om och i så fall hur det sista steget, det totala avskaffandet av kärnvapen ska tas.

Till slut: alla vi som upplevde kalla kriget, vi kanske kan enas om att en fredsbevarande avskräckning baserad på risken för total förintelse – det är inte den tryggheten vi vill överlämna till våra barn och barnbarn. ❖

4

10

12

INNEHÅLL

- 4 FÖRÄNDRAD SPELPLAN INFÖR NPT 2020 - RAPPORT FRÅN PREPCOM I NEW YORK
- 10 STÄDERNA SOM GÅR FÖRE I KAMPEN MOT KÄRNVAPEN
- 12 UTVECKLING AV "SMÅ" KÄRNVAPEN
 - 6 VÄXANDE MOTSÄTTNINGAR INOM NPT
 - 8 KÄRNVAPENUTREDNINGEN SÅGAS AV FOLKRÄTTSEXPERTER
 - 11 DON'T BANK ON THE BOMB
 - 13 TEKNISKA FAKTA OM KÄRNVAPEN
 - 14 DETTA HAR HÄNT / PÅ GÅNG
 - 16 INTERNATIONELL UTBLICK
 - 17 KRÖNIKA

Läkare mot Kärnvapen nr 156 juni 2019
ISSN: 1400-2256 Upplaga: ca 4000 ex

Läkare mot Kärnvapen är en kvartalstidskrift som ges ut av föreningen **Svenska Läkare mot Kärnvapen (SLMK)**

SLMK är en av tio organisationer som ingår i ICAN:s internationella styrgrupp.

Ansvarig utgivare: Jan Larsson
Linnég. 2 H, 753 32 UPPSALA
Tel 0725-66 87 25
E-post: jan.larsson@slmk.org

Red för detta nr: Jan Larsson,
Ulf König, Gabriel Holmbom,
Clara Levin och Sofia Tuvestad

Tryckeri: Exakta Creative
i Hässleholm 0451-38 49 50

Layout: Gabriel Holmbom,
egdesign.gabriel@gmail.com

Prenumerationsärenden handläggs
av kansliet i Stockholm, adr se sid 18.

Tryckt på miljögodkänt papper.

Bankgiro 901-0901.

Swish 1239010901.

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

UTGIVNINGSPLAN

Nr	Manusstopp	Distribution
157	1 sep	okt 2019

Manus till nästa nr skickas till:
Jan Larsson, jan.larsson@slmk.org

**SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN**

Förändrad spelplan inför

NPT 2020

Rapport från PrepCom i New York

Av David Victorin

Ännu en gång möts staterna inom icke-spridningsavtalet, NPT, för att förbereda nästa års översynskonferens. Spelplanen har dock ändrats på många sätt efter tillkomsten av FN:s kärnvapenförbud, TPNW.

NPT ses fortfarande som en hörnsten i nedrustningsarbetet, men frågan om huruvida NPT och TPNW kompletterar eller motverkar varandra utgör en vattendelare bland staterna. Kärnvapenstaterna hävdar envist att TPNW motverkar NPT men ingen har hittills kunnat beskriva på vilket sätt. I ett större perspektiv har de båda avtalen som övergripande mål att minska hotet från kärnvapnen och på sikt avskaffa dem helt. Det blir snarast en synergi mellan avtalen, och det ökar trycket på kärnvapenstaterna. Det är då helt naturligt att de stater som vill fortsätta med status quo gör motstånd på de sätt de kan.

Staternas uttalanden under NPT-mötet är vid första anblick lika. Alla tycks vara rörande överens och vilja verka för nedrustning och mot kärnvapenspridning. Kärnvapenstaternas budget för kärnvapen de kommande åren ger dock en helt annan bild. Samtliga kärnvapenstater investerar stora summor, motsvarande miljarder amerikanska dollar, i omfattande moderniseringar av sina kärnvapensystem, även om alla inte är helt öppna med detta.

En viktig skiljelinje i staternas uttalanden handlar om att de antingen hänvisar till TPNW och de katastrofala humanitära konsekvenserna av kärnvapen eller i stället fokuserar på

militär säkerhetspolitik. Civilsamhället framhöll i ett uttalande de katastrofala konsekvenserna av kärnvapen och att dessa vapen delar upp världen i de som hotar med och de som blir hotade av kärnvapen. Ett djupt odemokratiskt förhållande.

USA har lagt fram initiativet "Creating an Environment for Nuclear Disarmament" där landet hänvisar till att det globala säkerhetsläget måste bli bättre innan någon nedrustning kan bli aktuell. USA underströk att beslut om kärnvapen användning inte kommer att bli automatiserat utan fortsatt bara kan godkännas av presidenten själv, något som i dagens situation känns mildt sagt oberäkneligt.

Civilsamhällets uttalanden är märkbart tydligare och påminner utan omsvep om att det handlar om massförstörelsevapen med kapacitet att döda hundratusentals människor inom loppet av minuter.

Flera kärnvapenstater har talat om kärnvapen med en mindre sprängkraft, så kallade "low yield nuclear weapons". Dessa ska vara mer "användbara" och sänker tröskeln för användning av kärnvapen. Civilsamhället motsatte sig detta i ett uttalande då "low yield" är en missvisande term för en vapentyp som oavsett storlek kräver tiotusentals till hundratusentals människoliv.

Det politiska läget är enligt många sämre än på länge med INF-avtalet som är på väg att upphöra, och med stor osäkerhet kring om Nya START kommer att förlängas. Det skulle kunna leda till att det om två år inte

”

Civilsamhällets uttalanden är märkbart tydligare och påminner utan omsvep om att det handlar om massförstörelsevapen med kapacitet att döda hundratusentals människor inom loppet av minuter.

Kort om

NPT

Icke-spridningsavtalet, Non-Proliferation Treaty (NPT), som trädde ikraft 1970, uppfattas av många som det viktigaste FN-avtalet om kärnvapenedrustning. Så många som 191 länder är anslutna, fler än för något annat FN-avtal. Vart femte år genomförs en översynskonferens om avtalet, Review Conference (RevCon).

Åren före varje RevCon hålls förberedande möten, Preparatory Committees (PrepCom) där representanter för NPT-länderna diskuterar upplägget för de kommande översynsförhandlingarna.

finns några bilaterala avtal om vapenkontroll eller nedrustning mellan Ryssland och USA, som tillsammans innehar majoriteten av världens kärnvapen. Men som ICAN framhöll i sitt uttalande: även om det finns nio stater som verkar gå åt fel håll, så finns det 122 stater som gemensamt tagit ett stort steg mot en kärnvapenfri värld genom att ta fram TPNW. ICAN uppmanade stater att signera och ratificera avtalet, det just nu viktigaste steget för att skapa förutsättningar för nedrustning – eller som USA säger, "Creating an Environment for Nuclear Disarmament".

Språkbruk lägger grunden för hur förhandlingar ska föras. Här har det nu blivit en dragkamp mellan TPNW och humanitära konsekvenser på ena sidan och militär säkerhetspolitik på den andra. Vårt uppdrag är som alltid att informera om de medicinska konsekvenserna och hur lite vi som läkare kan göra vid en kärnvapenutlöst katastrof. ❖

ICAN CAMPAIGNERS MEETING - DAGS ATT FIRA ICAN:S FRAMGÅNGAR!

av David Victorin

ICAN hade på lördagen, innan förhandlingarna startade, ett möte för alla inom kampanjen för att förbereda, inspirera och organisera arbetet. Cirka 60 personer deltog, varav hälften tyska studenter inom olika fredsrelaterade ämnen. Det var en positiv stämning med många erfarna röster och ett visst självförtroende alstrat av de senaste framgångarna.

Beatrice Fihn inledde med en uppmaning om att vi måste fira dessa framgångar. Kampanjen "Cities appeal" får faktiskt kallas en succé! Los Angeles, delstaten Kalifornien och, närmast geografiskt, Bergen samt många fler stora stater har anslutit sig, med en uppmaning till respektive regering att signera och ratificera TPNW. Beatrice påminde om att lokalpolitiker har en skyldighet att skydda sina invånare och att de

därför har en anledning att ta ställning mot kärnvapen i sin stad eller region.

Investerare har fått ett ökat fokus på hållbara och etiska investeringar och TPNW har bidragit till att stigmatisera kärnvapen, vilket gjort att vissa investerare dragit sig ur placeringar i kärnvapenrelaterade bolag. Därför kan de som säger att TPNW inte kommer ha någon effekt bevisas ha fel, eftersom kärnvapenförbudet redan nu har haft en påverkan.

Vi diskuterade hur vi skulle kunna skapa en starkare opinion hos allmänheten i kärnvapenfrågan. Ett av de mest intressanta förslagen var att försöka få ett samarbete med klimatrörelsen som är stor och på kraftig frammarsch. Dessutom har antikärnvapenrörelsen och klimatrörelsen flera gemensamma beröringspunkter. Det är dock viktigt att ett sådant samarbete blir gynnsamt för båda grupper. Många var positiva och trodde på en synergistisk effekt av ett samarbete. ❖

VÄXANDE MOTSÄTTNINGAR INOM NPT

Av Clara Levin

Det märks på staternas agerande att vi börjar närma oss en översynskonferens av icke-spridningsavtalet, NPT. Rädslan för att återigen misslyckas gick nästan att ta på i rummet på FN i New York.

Civilsamhället reagerade starkt på att det första som försvinner när det handlar om att kompromissa är genusperspektivet, det vill säga att uppmärksamma att kvinnor och män drabbas olika vid en kärnvapenattack samt vikten av representation. Det andra som försvinner är erkännandet av de humanitära konsekvenserna.

Allt tyder på att kärnvapenstaterna känner en ökad press efter det humanitära initiativet och FN:s kärnvapenförbud, eftersom de inte längre vill kännas vid det humanitära perspektivet. Både kärnvapenstater och Natostater vill gå tillbaka till en rent teknisk diskussion, där människan inte finns med, precis som det var före förhandlingarna 2010, året då de humanitära konsekvenserna för första gången nämndes i ett NPT-dokument.

VEMS UTRYMME?

Vi vet alla att NPT står inför stora utmaningar 2020. Det är ingen hemlighet. Kärnvapenstaterna fortsätter att berätta om arsenaler som de nedrustade för tio år sedan, samtidigt som de glömmer att nämna den pågående upprustningen (och USA testade även två ballistiska missiler under de pågående förhandlingarna). Men motståndet får inte paralysera oss. Det är inte första gången som de kärnvapenfria staterna och kärnvapenstaterna tycker helt olika, något som vi skrev om i det förra numret av LMK. Det är inte heller så att stater börjar lämna NPT. FN:s konvention

om ett förbud mot kärnvapen, TPNW, erbjuder den största möjligheten på länge för kärnvapenfria stater att driva utvecklingen inom NPT framåt och det är något positivt.

Under förhandlingarna lade mötets ordförande från Malaysia fram flera utkast till rekommendationer riktade till översynskonferensen 2020. Det sista utkastet innehöll starkare skrivningar om nedrustning och humanitära perspektiv i linje med tidigare beslut inom NPT. Men i diskussionen sa USA:s ambassadör att det var en dramatisk försämring som inte reflekterade de gångna två veckorna. Frankrikes ambassadör framhöll att rekommendationerna innehöll skadliga beståndsdelar som till viss del hotar NPT:s existens. Kärnvapenstaterna vill alltså backa från tidigare löften. Men, som Ray Acheson från Reaching Critical Will skrev i en analys, de starkare förslagen reflekterade inte kärnvapenstaternas syn utan kollektivets. Ingen av dessa rekommendationer kunde antas med konsensus. Istället lade ordföranden fram det sista reviderade utkastet som ett officiellt arbetspapper till 2020.

De rekommendationer som kärnvapenstaterna och deras allierade förespråkade hade inneburit ett steg tillbaka vad gäller det humanitära perspektivet på kärnvapen, i jämförelse med slutdokumentet som antogs med konsensus vid NPT:s översynskonferens 2010. Ordföranden uppmanade stater att flytta sig från sina positioner och hålla ett öppet sinne, för att undvika dödläge. Vad som sker 2020 återstår att se.

Det är tydligt att kärnvapenstaterna ser NPT som något som de ska styra över

och att övriga stater ska dansa efter deras pipa. Vissa stater verkar gå med på detta, de vill inte stöta sig med kärnvapenstaterna och försöker enligt dem själva att bygga broar. Men hur mycket av integriteten och ambitionen om en kärnvapenfri värld ska vi avstå ifrån för att göra kärnvapenstaterna nöjda? De stater som inte håller med kärnvapenstaterna utsätts å andra sidan för press och hot.

Sydafrikas ambassadör uttryckte i slutet av förhandlingarna att NPT tillhör alla och att "nej" aldrig är en förhandlingsposition. Ambassadören fortsatte med att säga att vissa stater inte kan agera som ett litet gäng som får sin vilja igenom medan alla andra får stå utanför. Kompromiss och förhandling som inte hotar ordföranden för mötet och andra delegationer, är den enda vägen framåt.

”

Det är tydligt att kärnvapenstaterna ser NPT som något som de ska styra över och att övriga stater ska dansa efter deras pipa.

Till detta kommer också att delegationer skiljer sig åt i hur de betar sig när andra stater "har golvet", håller sina anföranden. Till exempel är det knäpptyst i rummet när kärnvapenstaterna pratar, men när andra stater pratar så kan ljudvolymen stiga i rummet och färre lyssnar. Detta är ett maktinstrument som vissa gärna utnyttjar. Det handlar om vem som räknas och vem som inte gör det. Det påminner om när vi arbetade för att Sverige skulle ställa sig bakom det humanitära initiativet och utrikesminister Carl Bildt sa att det endast var oseriösa stater som gått med. Dessa "oseriösa stater" förhandlade sedan, för att uppfylla sina skyldigheter inom NPT:s artikel 6, fram en FN-konvention som förbjuder kärnvapen. Dessa stater tar sitt ansvar.

▲ För att minska motsättningarna inom NPT anordnar ICAN regionala möten med olika länders delegationer på plats i New York.

CEND

USA har lanserat ett nytt initiativ som de kallar för Creating Environment for Nuclear Disarmament, CEND. Med detta initiativ vill de skapa en "säker miljö" för nedrustning. De menar att de inte kan rusta ner sina kärnvapen i dagsläget på grund av det globala säkerhetsläget. Vissa menar att det är positivt att USA är villiga att samtala om nedrustning, men egentligen är CEND bara en ursäkt för att inte ge efter för påtryckningar. USA:s krav på hur säkerhetsläget måste se ut är nämligen oerhört höga - vi ska i princip nå världsfred innan USA kan tänka sig att prata nedrustning. Men vi har lärt av historien att det är precis tvärtom: i oroliga tider är förhandlingar om nedrustning som viktigast. Nu kan USA säga att de gör någonting, och det gör de absolut - de backar bandet till 1995 när staterna bestämde att de skulle förlänga icke-spridningsavtalet på obestämd tid och gör allt i sin makt för att behålla sina kärnvapen.

TPNW OCH NPT

FN:s kärnvapenförbud (TPNW) blir ofta beskyllt för att vara det som skapar klyftan inom NPT. En minuts eftertanke räcker för att avfärda den kritiken: debatten mellan kärnvapenfria stater och kärnvapenstater har alltid pågått inom NPT, med olika intensitet i olika perioder. Kärnvapenstater och Nato-stater sa under NPT-förhandlingarna

att TPNW underminerar NPT. När de ombeds förklara hur och varför, så kommer inga svar. Påståendet om att TPNW skulle försvaga NPT saknar grund och används av dem som vill ha kvar kärnvapen. I den svenska debatten framförs detta argument även av Centerpartiet och andra borgerliga partier. Under mötet i New York blev det tydligt att deras linje placerar dem tillsammans med kärnvapenstaterna, och inte med de stater som vill främja nedrustning inom NPT. I själva verket understryker TPNW vikten av ett fullständigt och effektivt genomförande av icke-spridningsavtalet, och framhåller NPT som en hörnsten för kärnvapenedrustning och icke-spridning, samt för internationell fred och säkerhet. TPNW uppfyller och förstärker NPT. Treasa Dunworth, docent i juridik vid universitetet i Auckland har skrivit en fördjupande text om detta till vår skuggrapport, *I skuggan av makten*, som vi släppte i september 2018. I den går Dunworth igenom TPNW paragraf för paragraf och visar hur TPNW och NPT, tillsammans med det fullständiga provstoppsavtalet, bildar ett internationellt rättssystem för kärnvapenkontroll.

Irland, som var den drivande kraften bakom NPT på 1960-talet, uttryckte under förhandlingarna: "The NPT always envisaged a separate Treaty to give full

effect to its disarmament provisions; the TPNW does so in a way that is fully compatible with the NPT, and acknowledges the NPT as the cornerstone of the international nuclear disarmament regime. Ireland firmly believes that the TPNW will strengthen the NPT when it enters into force."

Österrike, Nya Zeeland, Irland är exempel på stater som stödjer TPNW och driver en progressiv politik för NPT:s pelare ett, nedrustning, samtidigt som de ingår i samarbeten kring pelare två och tre: förebyggande av spridning av kärnvapen respektive fredlig användning av kärnenergi. Den så kallade "Vienna Group of Ten" är ett exempel där dessa länder samarbetar med bland andra Australien och Natoländerna Danmark och Ungern. I den gruppen ingår också Sverige. Ett annat exempel, där även Sverige ingår, är "the De-alerting group" som arbetar för att minska riskerna för kärnvapen-användning genom att sänka kärnvapenberedskapen. Där ingår Nya Zeeland som även mycket aktivt drivit TPNW och idag är part till avtalet. Det går utmärkt att både gå före i nedrustningsfrågor och samtidigt ha ett starkt engagemang i frågor såsom icke-spridning och tekniska aspekter kring riskreducering. Men om enbart det senare drivs så blir resultatet en svagare politik för nedrustning. Sverige behöver växla upp! ❖

KÄRNVAPEN- UTREDNINGEN

sågas av folkrättsexperter

Av Sofia Tuvestad

Frågan om kärnvapenedrustning väcker engagemang. Många organisationer och personer har lämnat in remissvar med synpunkter på Lars-Erik Lundins enmansutredning om Sverige och FN:s kärnvapenförbud (TPNW).

Svenska Läkare mot Kärnvapens remissvar kritiserar Lundins utredning. Det finns att läsa i sin helhet och i en förkortad version på vår hemsida. Där har vi även samlat flera svar från såväl officiella remissinstanser som andra organisationer.

De officiella försvarspolitiska remissinstanserna är negativt inställda till TPNW. Förmodligen har det bidragit till att själva utredningen så starkt argumenterar mot konventionen. Genom följdfrågor till Regeringskansliet har Läkare mot Kärnvapen fått information om att utredningens referensgrupp inkluderat Inspektionen för strategiska produkter (ISP), Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) samt Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM), utöver Utrikesdepartementet och Försvarsdepartementet: med andra ord en övervikt för försvars- och exportkontrollperspektivet. Dessa myndigheter har alltså både fått sitta i referensgruppen, och varit remissinstanser. Ytterligare expertis inom nedrustning och humanitär rätt borde givetvis ha tillförts, liksom deltagare från civilsamhället.

Röda Korset anser att Lundins utredning är så pass ofullständig och svagt underbyggd att den inte kan ligga till grund för ett ställningstagande i frågan om den nya FN-konventionen. De

skriver i sitt remissvar att utredningen inte tar hänsyn till de humanitära konsekvenser som ett användande av kärnvapen skulle ha, inte beaktar riskerna med kärnvapen i analysen av frågan om säkerhet och inte beaktar relationen till den humanitära rätten. Vidare innehåller utredningen felaktiga och ogrundade slutsatser beträffande militärt samarbete och konventionens definitioner, begrepp och normativa verkan. Röda Korset anser att Sverige bör skriva under konventionen.

Folkrättsexperter vid Harvard Law School har också lämnat in ett remissvar som diskuterar relationen mellan TPNW och icke-spridningsavtalet NPT. "Den kritik som uttrycks i Lundins utredning om att TPNW riskerar 'underminera' NPT är ogrundad. TPNW innebär inte att NPT urvattnas, TPNW skapar i själva verket starkare skyldigheter", skriver Harvard Law School. De analyserar även Sveriges militära samarbeten och visar att TPNW ur det juridiska perspektivet inte är ett problem.

Flera professorer vid meteorologiska institutionen på Stockholms universitet konstaterar att utredningen "inte baseras på aktuell vetenskaplig kunskap" och understryker att det råder samstämmighet kring att kärnvapen ger globala effekter på klimatet. Greenpeace International har också

lämnat in ett svar som kritiserar att utredningen utelämnar klimatkonsekvenser och humanitära konsekvenser av kärnvapen. De uppmanar Sverige att skriva under TPNW.

Svenska sektionen av Amnesty International sällar sig också till skaran av organisationer som menar att Sverige bör gå med i TPNW. Amnesty skriver att "utredningen leder till en begränsad och felaktig slutsats" och att den inte bör ligga till grund för Sveriges beslut.

Professor Max Tegmark vid Massachusetts Institute of Technology konstaterar att utredningen inte är den balanserade analys som regering beställde. Tegmark beskriver kort klimatkonsekvenserna av kärnvapen och konstaterar sedan:

”

Om Lundins utredning skulle skickas in för publicering i en vetenskaplig tidskrift skulle den bli refuserad för undermålig källförteckning.

Professor Max Tegmark

”Lundins rapport argumenterar inte emot dessa påståenden, och citerar inga som helst vetenskapliga forskningsartiklar med motargument. Istället försöker den sopa argumenten under mattan genom att inte nämna dem. Radioaktivt nedfall, EMP och atomvinter

nämns över huvud taget inte i utredningen – det är som att en utredning om Parisavtalet inte skulle innehålla orden "koldioxid" eller "klimat"! Om Lundins utredning skulle skickas in för publicering i en vetenskaplig tidskrift skulle den bli refuserad för undermålig källförteckning.”

Tegmark uppmanar Sverige att underteckna TPNW och bifogar med sitt remissvar en debattartikel för TPNW av honom själv och nio Nobelpristagare i fysik och medicin.

Forskare och experter i Pugwash, däribland professor Thomas Jonter, argumenterar i sitt remissvar för att Sverige ska gå med i konventionen. De riktar vass kritik mot Lundins slutsatser och skriver bland annat att utredningen nästan helt försummar huvudfrågan: normbildning med sikte på total nedrustning. Pugwash menar att flera påståenden i utredningen är obestyrkta eller felaktiga och att transparensen i utredningen brister: "Utredaren har (enligt egen uppgift) samtalat med bortåt 200 personer. Vårt intryck är att han har redovisat deras åsikter, men knappast vilka grunder dessa åsikter vilar på. Vi får inte heller reda på vilka dessa informanter är."

Pugwashes remissvar påminner även om det historiska perspektivet. De beskriver att i frågor där ett långsiktigt allmänintresse ställs mot ett kortsiktigt egenintresse blir det nästan alltid så att en majoritet först motsätter sig beslutet. Så har debatten gått kring svenskt utvecklingsbistånd, svenska kärnvapen, Sveriges anslutning till icke-spridningsavtalet NPT med mera. Men, som Pugwash skriver: "Efter rationell argumentering, fortsatt arbete inom civilsamhället och tid för eftertanke har även till synes orubbliga riksdagsmajoriteter förändrats."

Detta är bara ett urval av den kritik som inkommit från oberoende organisationer och experter. Slutsatsen borde vara tydlig: Lars-Erik Lundins utredning kan inte utgöra grund för ett svenskt beslut om FN:s kärnvapenkonvention. ❖

POLITISKA REAKTIONER PÅ LUNDINS UTREDNING

Centerpartiet har nyligen lagt fram en motion till riksdagen som hävdar att svensk industri hotas om Sverige skriver under FN:s konvention om ett förbud mot kärnvapen. Detta trots att FN-konventionen inte handlar om den civila industrin eller forskningen.

Centerpartiets motion reser frågor. Är Sverige idag inblandat i export eller i samarbeten kring utveckling av massförstörelsevapen? Känner Centerpartiet till sådana affärer eller samarbeten och är det i så fall något som partiet tycker är bra? Läkare mot Kärnvapen har ställt dessa frågor till Centerpartiet, men inte fått svar.

Motionen gick inte igenom i riksdagen i slutändan, vilket vi välkomnar. Men vi kommer att fortsätta följa och rapportera om debatten.

Miljöpartiet å andra sidan har gått ut och krävt en svensk underskrift av FN-konventionen. Vi måste nu på allvar väcka liv i nedrustningsarbetet och sätta press på samtliga kärnvapenstater att rusta ned, skrev de i Svenska Dagbladet den 28 maj. Miljöpartiet menar att de argument som förs fram för att inte skriva under konventionen inte har mycket på fötterna, och att det finns desto fler goda argument för att Sverige ska skriva på. ❖

GEMENSAM KRAFTSAMLING MOT KÄRNVAPEN – DU BEHÖVS I KAMPEN!

Vi vet att svensk nedrustningshistoria har varit fylld av tuffa duster och vi vet att politikerna till slut har fattat rätt beslut. Vi ger inte upp. Nu accelererar det svenska civilsamhället kampen mot kärnvapen och vi behöver din hjälp!

Den senaste tiden har hotet om att kärnvapen återigen skulle kunna användas aktualiserats och många oroas över den skrämmande utvecklingen. Ett större kärnvapenkrig skulle få katastrofala följder för vår civilisation och planet.

Sverige står inför ett historiskt beslut om FN:s konvention om ett förbud mot kärnvapen, men våra politiker tvekar.

De som vill fortsätta i gamla hjulspår och låta kärnvapenstaterna sätta villkoren måste tänka om nu. Vi har en unik chans att säga nej till kärnvapen genom att gå med i FN:s kärnvapenförbud. Det är nu viktigare än någonsin att vi gör allt vi kan för att slutligen eliminera kärnvapen. Sverige bör vara pådrivande för en värld utan kärnvapen.

SKRIV UNDER IDAG!

Du hittar länken på vår hemsida www.slmk.org samt här: www.greenpeace.org/archive-sweden/se/fred-och-nedrustning/forbudmotkarnvapen/?org=slmk

STÄDERNA SOM GÅR FÖRE I KAMPEN MOT KÄRNVAPEN

Av Sofia Tuvestad

ICAN CITIES APPEAL

Nyligen kunde ICAN gå ut med en riktigt tung nyhet: Paris tar ställning för FN:s konvention om ett förbud mot kärnvapen.

Parisborna är i gott sällskap. Bland de städer som gått med i ICAN Cities Appeal och därigenom stödjer FN:s kärnvapenförbud finns Washington DC, Sydney, Berlin, Los Angeles, Toronto, Manchester, Nagasaki. Tidigare i veckan kom även nyheten att den politiska ledningen i Oslo ansluter sig till Cities Appeal. Den norska huvudstaden uppmanar därmed Norge att gå med i FN:s konvention om kärnvapenförbud.

Kritiker mot FN:s kärnvapenkonvention brukar säga att ingen i väst stödjer avtalet. ICAN:s arbete med städer visar att det inte är sant. Politiker och militärer som vill stoppa den nya konventionens framfart har inte stöd av folket. Bilden stärks ytterligare av opinionsundersökningar i de europeiska länder där USA har kärnvapen utplacerade. I dessa länder är en majoritet kritisk till att kärnvapen finns på deras mark och stödjer förbudet mot kärnvapen. I Sverige är stödet för kärnvapenförbudet starkt enligt mätningar som Sifo genomfört på uppdrag av Olof Palmes Internationella Center.

Människor som bor i miljonstäder är särskilt utsatta idag när risken ökar för att kärnvapen används igen. Kärnvapen är massförstörelsevapen, byggda för att kunna utplåna hela städer och döda upp till miljontals civila. Att folket inte vill ha massförstörelsevapen är givet.

”

De som bor i städer som är måltavlor om kärnvapen används igen borde få vara med och påverka kärnvapenpolitiken.

De som bor i städer som är måltavlor om kärnvapen används igen borde få vara med och påverka kärnvapenpolitiken.

I arbetet för Agenda 2030 med globala mål för hållbar utveckling är länken mellan den lokala och globala nivån helt central. Det råder samsyn om att vi måste förändra lokalt, inte minst i de stora städerna, för att globalt kunna genomföra Agenda 2030. Inom klimatrörelsen är städerna viktiga aktörer att påverka i det politiska arbetet. Flera städer har tagit fram egna handlings-

planer för Parisavtalet som kan hålla en högre ambitionsnivå än hos nationella regeringar runt om i världen.

En invändning mot parallellen med klimatfrågan skulle kunna vara att kärnvapen inte är en lokal fråga, eftersom all makt ligger hos regeringarna. Men det är inte helt riktigt. Städer kan till exempel fatta beslut om att inte investera pengar i bolag som bidrar till kärnvapenutveckling, och städer kan göras till kärnvapenfria zoner.

Läkare mot Kärnvapen får ofta frågan om varför Stockholm inte har gått med i ICAN Cities Appeal. Svaret är att svensk lagstiftning tolkats på ett sätt som hindrar kommuner från att ta ställning i utrikespolitiska frågor. År 2013 röstade kommunfullmäktige i Gävle för att gå med i nätverket Mayors for Peace som arbetar mot kärnvapen. Men Micael Dahlberg från Moderaterna protesterade och tog saken till Förvaltningsrätten, med argumentet att utrikespolitiska yttringar inte är städers sak. Förvaltningsrätten beslutade till fördel för Moderaternas linje.

Frågan är hur hållbar den här synen är i en tid då vi blir mer medvetna om länken mellan det lokala och det globala? Kan-ske förtjänar frågan om städers rätt att säga nej till kärnvapen att tas upp igen, även här i Sverige. ❖

DON'T BANK ON THE BOMB

Av Clara Levin

Det pågår en kärnvapenupprustning i världen. Vi pratar inte längre om moderniseringar, utan de facto om nya typer av kärnvapen. Den nederländska organisationen Pax har tillsammans med ICAN släppt en ny version av rapporten Don't Bank on the Bomb som visar hur mycket privata företag tjänar på upprustningen.

Pax har granskat de 28 största företagen som är delaktiga i kärnvapenproduktion i USA, Frankrike, Storbritannien och Indien. Det handlar om kontrakt för närmare 116 miljarder US dollar (102 miljarder Euro). Företagen är bland andra Huntington Ingalls Industries, Lockheed Martin, Honeywell International, General Dynamics, Jacobs Engineering.

Rapporten visar bland annat att sedan president Donald Trump i oktober förra året uttalade att USA skulle lämna INF-avtalet, har administrationen skrivit på nya kontrakt för 1 miljard US dollar för att bygga nya missiler.

Dessa företag profiterar på att bygga massförstörelsevapen och de bidrar till en osäker värld där vi kommer allt närmare att kärnvapen används igen. Även finansiella institutioner som investerar i dessa företag bidrar till upprustningen och undergräver arbetet för en kärnvapenfri värld.

WHO MAKES THE MOST MONEY ON NUCLEAR WEAPONS?*

THESE 5 COMPANIES:

28,870
MILLION USD*

Huntington Ingalls Industries

25,177.9
MILLION USD*

Lockheed Martin

16,548.8
MILLION USD*

Honeywell International

5,830.3
MILLION USD*

General Dynamics

5,329.3
MILLION USD*

Jacobs Engineering

* Total amount for which these companies have nuclear weapon related contracts with nuclear armed states.

AP-FONDERNAS MEDVERKAN

Vid årsskiftet trädde en ny lag ikraft om skärpta regler för AP-fonderna. Den nya lagen uttrycker att fonderna ska förvalta pensionsmedlen på ett föredömligt sätt genom ansvarsfulla investeringar och ägande, utan att göra avkall på målet om hög avkastning. AP1 och AP4, och nu senast i ledet AP2 (även om de vid årsskiftet inte hade utvecklats sina investeringar), har därefter gått igenom de konventioner som Sverige har skrivit under och gjort en omtolkning av dessa med högre ambitionsnivå. En ändring är att de nu tolkar NPT i ljuset av avtalets långsiktiga mål om en kärnvapenfri värld och därför ska de inte investera i kärnvapen.

AP2 och AP3, bidrog till kärnvapenupprustningen och hade investeringar i alla bolag som listas i Don't Bank on the Bomb. Sålunda hade AP2 ca 1,2 miljarder kronor investerade i Honeywell International, som bland annat

är med och producerar delar till de nya kärnvapnen (B61-12), vilka inom en snar framtid ska placeras i Europa genom Natos försorg.

AP3 hade vid årsskiftet 130,5 miljarder kronor investerade i Lockheed Martin som utvecklar kärnvapen för både Storbritannien och USA. AP3 investerar även över 300 miljarder kronor i Boeing, som förutom flygplan även bygger nya kärnvapenbestyckade långdistansmissiler för USA.

Sammanlagt investerade AP2 och AP3 motsvarande 1,95 miljarder svenska kronor 2018 i bolag som utvecklar kärnvapen. Det innebär att de pengar som din pension bygger på är med och finansierar kärnvapenstaternas upprustning. Indirekt betyder det att vi alla är en del av uppbyggnaden av massförstörelsevapen. Det är en förskräcklig insikt.

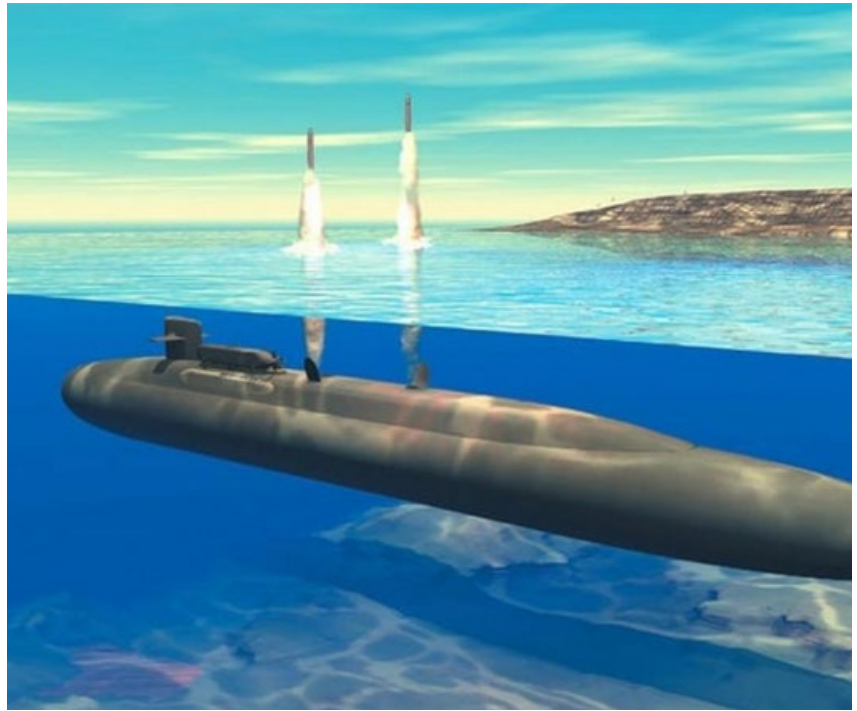
Läs mer här: www.dontbankonthebomb.com. ❖

UTVECKLING AV "SMÅ" KÄRNVAPEN

Av Stefan Björnson

The Bulletin of Atomic Scientists rapporterar om att USA håller på att rulla ut en ny typ av "små" kärnvapen från produktionsband i Texas. Det handlar om stridsspetsar med typbeteckningen W76-2, som har en sprängkraft om motsvarande ca 5 kiloton TNT. Egentligen är detta ingen ny konstruktion, utan en form av strippad termonukleär bomb där fusionssteget tagits bort och endast primärladdningen med plutonium finns kvar (se fakta om kärnvapen på nästa sida).

Det militärstrategiska scenario som man har i åtanke är en situation där en konflikt eskalerat upp till en punkt då motståndaren sätter in ett så kallat taktiskt kärnvapen med förhållandevis låg sprängstyrka om några kiloton för att markera allvaret i situationen. I det fallet skulle USA i nuläget inte ha något annat alternativ än att svara med kärnvapen av full styrka, dvs. ett antal hundra kiloton, avlossat företrädesvis från en Polaris-ubåt i undervattenssläge. Det militärpolitiska tänket är att man behöver kunna svara med en mindre insats för att signalera typ "jag hör vad du säger, och kan tala samma språk", varefter bägge parter skulle lyfta på hatten, buga och backa ur. Ett sådant scenario bedöms dock inte alls som trovärdigt av flertalet bedömare. Sålunda har USA:s tidigare försvarsminister Mattis uttalat att han inte tror på att det över huvud taget finns något sådant som ett "taktiskt kärnvapen" och att vilken insats som helst av kärnvapen förändrar den strategiska spelordningen. En lång rad militära bedömare i USA instämmer i

En motståndare som detekterar avfyrning av missiler kan inte bedöma om de är "små" eller så stora att de kan slå ut hans vedergällningskapacitet. Därför blir det sannolika svaret att slå tillbaka med full styrka "för säkerhets skull"

En lång rad militära bedömare i USA instämmer i att dessa "små" stridsspetsar ökar sannolikheten för att kärnvapen kommer till användning och då snabbt leder fram till ett fullskaligt kärnvapenkrig.

att dessa "små" stridsspetsar ökar sannolikheten för att kärnvapen kommer till användning och då snabbt leder fram till ett fullskaligt kärnvapenkrig. Vid sitt besök i Sverige för någon tid sedan framhävde Daniel Ellsberg risken att en kärnvapeninsats med i början begränsad slagstyrka mer eller mindre sömlöst går över i ett fullskaligt kärnvapenkrig. Han nämnde även att de bränder som uppkommer leder till en kärnvapenvinter av sådan omfattning och längd att HELA mänsk-

ligheten skulle komma att dö ut. Se där ett Aniaya-scenario! Fast utan goldondrar.

Utvecklingen av stridsspetsen W76-2 kan ses som ett led i den modernisering av kärnvapnen som har inletts bland kärnvapenmakterna. Det är oklart vad en sådan modernisering går ut på, men den sägs syfta till att göra underhåll av kärnvapnen enklare och billigare. Det kan till exempel handla om att byta ut specialkomponenter och material mot industristandard, eftersom det är nästan omöjligt att underhålla teknik som har ett antal decennier på nacken. Den fråga som pockar på svar är av vilken anledning resurser läggs på vapen för krig där det enbart skulle finnas förlorare. Enligt – förmodligen lågt räknade – uppskattningar landar USA:s kostnader för kärnvapensystemen, inklusive bärare, på 1,2 - 1,7 biljoner (10^{12}) dollar över en 30-årsperiod. Att fortsätta med utveckling av kärnvapensystemen framstår som ett närmast rituellt förlösande av resurser som bättre behövs för att möta de utmaningar som vår civilisation står inför under kommande sekel. ❖

TEKNISKA FAKTA OM KÄRNVAPEN

ENERGIN I KÄRNVAPEN kommer från klyvning (fission) av tunga atomkärnor eller sammanslagning (fusion) av lätta atomkärnor. I en fissionsbomb klyvs kärnor av uran eller plutonium. Detta var de bombtyper som föll över Hiroshima respektive Nagasaki i Japan i augusti 1945. Kärnklyvningen åstadkoms genom att kärnorna i uran 235 respektive plutonium 239 bestrålas med långsamma (termiska) neutroner. Vid klyvningen alstras termisk energi och strålning samt nya neutroner, som i sin tur kan träffa andra atomkärnor i en kedjereaktion med exponentiell tillväxt och ett förlopp om några mikrosekunder och med enorm energiutveckling. Mängden klyvbart material måste vara så stor att de alstrade neutronerna inte försvinner ut till omgivningen innan de i tillräcklig omfattning kunnat bidra till kedjereaktionen. Detta kallas för "kritisk massa" och den uppnås genom att det klyvbara materialet pressas ihop så att en kedjereaktion uppstår. För Uran 235 är kritisk massa ca 25 kg och för plutonium 239 ca 6 kg.

SPRÄNGVERKAN ANGES GENOM jämförelse med motsvarande energiutveckling från det konventionella sprängämnet TNT (trinitrotoluen, trotyl). De minsta fissionsbomber som kan fås att fungera är av storleksordningen några kiloton och de största ligger på några tiotals kiloton. Bomberna över Japan var ca 13 respektive 22 kiloton.

GENOM ATT ANVÄNDA FUSION dvs. sammanslagning av väteatomkärnor, kan i princip hur stora bomber som helst tillverkas. En sådan s.k. termonukleär bomb, eller "vätebomb", består av tre olika steg. Det första är en fissionsbomb (plutonium) som antänder en fusionsbomb (väteisotopen tritium) som i sin tur sänder ut en skur av snabba neutroner som åstadkommer fission i ett omgivande hölje av uran 238 (som till skillnad från Uran 235 inte kan klyvas av långsamma neutroner). Den största bomb som sprängts är den s.k. Tsar Bomba om ca 50 megaton, som provsprängdes av dåvarande Sovjetunionen över Novaja Zemlja år 1961.

IDAG LIGGER DEN VANLIGASTE STORLEKEN för kärnladdningar på ett antal hundra kiloton, men den kan modifieras för att passa det aktuella scenariot. En 300 kilotons bomb över centrala Stockholm skulle alstra ett eldklot som förgör allt, även minnena av vårt förflutna – byggnader, museer, arkiv – som om vi aldrig funnits. Värmevågen skulle antända allt brännbart ända ut i förorterna och antalet döda och svårt skadade skulle röra sig om flera hundra tusen.

I SAMBAND MED DET SVENSKA atombombsprogrammet sprängdes ett par konventionella laddningar om 30 – 50 ton TNT i Nausta i närheten av Jokkmokk. Syftet var att ta reda på effekterna av kraftiga explosioner, och dessa resulterade i bildandet av en sjö, kallad Foajjure (!) med en diameter om 40 - 50 meter. En kärnladdning om 5 kiloton, med en sprängkraft som alltså är 100 gånger större, skulle kunna förväntas göra ett hål om ca 200 meter tvärs över. Till det kommer förstärkt värme- och radioaktiv nedfall. Knappast någon "liten" effekt.

THOMAS JONTER

PROFESSOR I INTERNATIONELLA RELATIONER
STOCKHOLMS UNIVERSITET

Detta har hänt

KAMPANJ "DET KAN VERKA OMÖJLIGT. TILLS DET ÄR GJORT."

Sveriges historia är fylld av modiga beslut för nedrustning. Idag känns dessa beslut självklara. Men varje steg har varit en kamp. Det är idag otänkbart att Sverige skulle använda landminor. Så har det inte alltid varit. På 1990-talet var Försvarsmakten och flera politiker emot konventionen som förbjuder dessa vapen, vilka drabbar civila hårt. Anledningen var att försvaret ville kunna minera Norrbotten. Några år senare gick Sverige med i förbudet mot landminor. Icke-spridningsavtalet (NPT) är idag en självklar del av svensk kärnvapenpolitik. Men på 1960-talet fördes en livlig debatt kring om Sverige skulle gå med eller inte. NPT skulle försvaga vår säkerhet och göra oss sårbara, sa försvaret och andra kritiker. Avtalet ansågs inte bra nog för Sverige. Idag är nästan alla världens länder med i NPT. Det hyllas som en milstolpe för global säkerhet och ses av riksdagens partier som en hörnsten i

▲ Professor Thomas Jonter är expert på svensk kärnvapenhistoria och en av de som intervjuas i vår nya kampanj "Det kan verka omöjligt. Tills det är gjort". Kampanjen visar att nya avtal ofta mottagits med skepsis, även NPT. Som tur är har politiker lyssnat på folket och Sverige har gått med i nya avtal ändå. Det har vi inte ångrat.

svensk nedrustningspolitik. I kampanjen "Det kan verka omöjligt. Tills det är gjort." beskrivs debatterna kring historiska beslut om nedrustning: icke-spridningsavtalet, det svenska kärnvapenprogrammet, landminor och klustervapen. I fyra korta filmer visar vi att Sverige stått splittrat inför beslut som vi idag ser som självklara. Vårt budskap? Lär av historien. Det är dags för Sverige att gå med i FN:s förbud mot kärnvapen, världens mest destruktiva vapen. Kolla in alla filmer på vår hemsida: <https://slmk.org/forbudet/kampanj/>

LÄKARUPPPROPET - UPPVAKTNING UD

Den 3 april överlämnade SLMK till regeringen läkaruppropet med uppmaningen att skyndsamt signera och ratificera FN:s kärnvapenkonvention om ett förbud mot kärnvapen. Bakom uppropet står bland andra de specialist-

föreningar som representerar den medicinska kompetens som skulle behövas för att ge adekvat behandling till offren efter en kärnvapenattack;

▲ Överlämning av uppropet på Utrikesdepartementet.

alla har samma medskick till regeringen, det finns ingen möjlighet för oss att hantera konsekvenserna av en kärnvapenexplosion. Det innebär att vi i stället måste arbeta med prevention, dvs. förhindra att kärnvapen någonsin kommer till användning. Ett steg i ledet är att signera och ratificera FN:s kärnvapenkonvention. Tack till Karin Bätelson, första vice ordförande för Läkarförbundet och till Maria Julin, ordförande för IFMSA Sweden som båda deltog vid ceremonin.

NYTT INITIATIV FÖR NEDRUSTNING

Sverige har tagit ett nytt initiativ för nedrustning inför översynen av icke-spridningsavtalet 2020. Initiativet inleddes med ett möte i Stockholm den 11 juni.

Det är utrikesminister Margot Wallström som står bakom initiativet. Hon vill motverka de hot vi idag ser mot folkrätten och öka respekten för de avtal som finns, särskilt icke-spridningsavta-

▲ I maj träffade vi i Läkare mot Kärnvapen samt IKFF utrikesminister Wallström i New York under NPT. Under NPT lanserade Sverige sitt nya initiativ och meddelade att de bjudit in ett 15-tal länder till ett möte i Stockholm för att skapa politiskt engagemang för kärnvapennedrustning.

let (NPT). Initiativet handlar om att nå framsteg framförallt inom NPT:s tredje pelare: kärnvapennedrustning.

Till mötet den 11 juni är 15 länder inbjudna: Tyskland, Nederländerna, Nya Zeeland, Kanada, Jordanien, Indonesien, Kazakstan, Spanien, Schweiz, Argentina, Finland, Norge, Japan, Sydkorea och Etiopien. Länderna har olika syn på kärnvapen. Nya Zeeland är en progressiv kraft för nedrustning, medan Finland, Kanada, Nederländerna med flera inte är det. UD hoppas att initiativet kommer att påverka de länder som idag har en svag nedrustningspolitik i positiv riktning.

Wallström vill sätta press på kärnvapenstaterna och påvisa att det finns en bred enighet om målet att få en lyckad översynskonferens för NPT 2020. Det är en bra målsättning. Högnivåmötet i

Stockholm den 11 juni kommer att fokusera på kärnvapnens roll i säkerhetsdoktriner, transparens och riskreducering samt på nedrustning.

En viktig sak som UD understryker är att man inte vill se någon "back tracking", det vill säga tillbakasteg från tidigare löften. De löften som kärnvapenstaterna tidigare har avgett inom NPT måste behållas och det humanitära perspektivet får inte försvagas.

Initiativet handlar om att mobilisera politisk vilja. Civilsamhället har väckt frågor om hur vilja till nedrustning ska skapas.

Läkare mot Kärnvapen och flera med oss menar att FN:s konvention om ett förbud mot kärnvapen är den pusselbit som behövs för att sätta tryck på kärnvapenstaterna. Men TPNW kommer inte att diskuteras under mötet i Stockholm.

I nästa nummer av vår tidning kommer att vi att berätta mer om vad som hände vid mötet den 11 juni.

KÄRNVAPEN - DET STÖRSTA HOTET MOT ALLT LEVANDE

Nätverket för kärnvapennedrustning ordnade 8 maj på ABF i Stockholm ett seminarium om kärnvapnens konsekvenser. SLMK:s ordförande Jan Larsson inledde starkt berörande om medicinska konsekvenser, om omöjligheten för sjukvården att erbjuda vård även vid en begränsad kärnvapenattack, om att prevention därför är det enda möjliga. Margareta Wahlström, ordförande för Svenska Röda Korset, talade om Röda Korsets närvaro redan i Hiroshima 1945, om humanitära konsekvenser där civilbefolkningen drabbas utan urskillning, om nödvändigheten av att förbjuda och avskaffa kärnvapnen. Fredrika Gårdfeldt,

präst i Katarina församling, behandlade med starkt engagemang och stor entusiasm etiska och existentiella frågor kring kärnvapen. Anna Sundström, generalsekreterare för Palmecentret, tog upp civilsamhällets ansvar och nödvändigheten att skapa en stark opinion för ett kärnvapenförbud. Därefter frågor och diskussion. Moderator var Agnes Hellström, generalsekreterare för Svenska Freds. Omkring 90 personer deltog i seminariet.

Leonore Wide

På gång

ALMEDALEN

Läkare mot Kärnvapen kommer inte att vara på plats i Visby under Almedalsveckan i år. Beslutet är taget av styrelsen med anledning av resursbrist. Frågan om deltagande på 2020 års Almedalsvecka kommer att fattas av styrelsen på styrelsemötet i september.

HIROSHIMADAGEN

I sedvanlig ordning kommer Läkare mot Kärnvapen att arrangera flera evenemang i samband med Hiroshimadagen den 6 augusti. Det blir en minneshögtid i Storkyrkan i Stockholm kl. 17.00, där vårt anti-atombombsdiplom kommer att delas ut. Och i Göteborg blir det en manifestation i Fredslunden i Vasaparken kl. 18.30. I Örebro hålls en ceremoni Slottsparken vid 21.30. Håll utkik på hemsidan för mer information.

BOKMÄSSAN

Träffa oss på Bokmässan 26-29 september! I år kommer vi att dela bokbord med Fredsam på Globala torget. Mer information om Bokmässan kommer efterhand att läggas upp på hemsidan, www.slmk.org.

IPPNW-KONGRESS I KENYA

Save the date! Den 25-29 maj 2020 är det dags för nästa världskongress för International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW). För första gången kommer kongressen att äga rum i Afrika, närmare bestämt i Diani, Kenya.

INTERNATIONELL UTBLICK

KÄRNVAPENUPPRÜSTNING PÅGÅR

Kärnvapenstaternas upprustning fortsätter och nya kärnvapen tillverkas, samtidigt som nedrustningen har avstannat. Enligt Federation of American Scientists (FAS) pågår nu en uppgradering av ryska kärnvapenbaser med nya bunkrar för kärnvapenförvaring. Enligt FAS är detta en del av Rysslands kärnvapenmodernisering. Tidigare har det kommit uppgifter om att Ryssland utvecklar en hypersonisk undervattentendronare.

Enligt rapporten Don't Bank on the Bomb upprustar alla kärnvapenstater. Det handlar inte längre om modernisering av befintliga arsenaler utan om nya kärnvapen. Indien är på väg att bygga klart en kärnvapenbestyckad flotta. USA har sedan oktober slutit nya kontrakt på 1,1 miljarder dollar med sex amerikanska företag för att bygga nya kärnvapenbestyckade missiler.

<https://fas.org/blogs/security/2019/02/engels-saratov-nuclear-upgrades/>
<https://www.dontbankonthebomb.com/2019-producers-executive-summary/>

IRANAVTALET

I maj 2018 drog sig USA ur Joint Comprehensive Plan of Action, JCPOA, även kallat Iranavtalet. På årsdagen i år meddelade Iran att de inte längre kommer att fullfölja avtalet, inte så länge dagens sanktioner fortsätter. Det handlar bland annat om Irans löften att begränsa lagring av höganrik uran och tungvatten. Den 8 maj sa Iran att EU, Ryssland och Kina har 60 dagar på sig att infria löften om att sanktionerna ska upphävas. Spänningen mellan USA och Iran ökar.

<https://www.armscontrol.org/pressroom/2019-05/iran-countermove-jcpoa-predictable-worrisome-response-us-sanctions>
<https://www.dn.se/nyheter/varlden/upptrappningen-mellan-usa-och-iran-pa-vag-na-kokpunkten/>

MILITÄRA UTGIFTER

I april släppte SIPRI siffror från 2018 om världens militära utgifter, vilka ökat med 2,6 % sedan 2017. Enligt SIPRI var världens militära utgifter 2018 cirka 1,8 biljoner dollar. De stater som lägger mest pengar på militär och vapen är USA och Kina, följda av Saudiarabien, Indien, Frankrike och Ryssland.

<https://www.sipri.org/media/press-release/2019/world-military-expenditure-grows-18-trillion-2018>

ATOMGRAV RISKERAR ATT LÄCKA RADIOAKTIVT AVFALL I STILLA HAVET

Den betongkista som byggdes i en krater efter USA:s kärnvapenprovsprängningar på atollen Enewetak i Stilla havet har spruckit. Nu finns risken att kistan börja läcka radioaktivt avfall. USA genomförde ca 1000 kärnvapentester i Stilla havet mellan 1946–1958. År 1977 började amerikanska myndigheter städa upp aska och jord som blivit radioaktivt och dumpade detta i kratern. Därefter byggdes en kista av betong så att det radioaktiva avfallet inte skulle sprida sig. Det radioaktiva materialet består bland annat av plutonium-239 som har en halveringstid på 24 100 år. Konsekvenserna av en läcka skulle bli katastrofala med förgiftat vatten och försämrad hälsa för människor i regionen.

<https://www.expressen.se/nyheter/klimat/karnvapenkista-kan-lacka-radioaktivt-material/>

LÄNKEN MELLAN TPNW OCH NPT

Tytti Erästö, forskare på SIPRI, har jämfört FN:s kärnvapenkonvention (TPNW) med icke-spridningsavtalet (NPT) med utgångspunkten om avtalen är förenliga eller försvagande. Kritiker mot TPNW menar att konventionen underminerar NPT, men Erästö menar att så inte är fallet.

De grundläggande förbudena i de båda avtalen är inte identiska, men de är helt förenliga med varandra, det finns med andra ord ingen juridisk motsägelse mellan avtalen. Att stater

skulle lämna NPT för att gå med i TPNW menar Erästö är för det första osannolikt och för det andra så täcks detta i artikel 3 i TPNW som säger att "Varje statspart /.../ ska, som ett minimum, bibehålla de kontrollförpliktelser gentemot Internatio-

nella atomenergiorganet (IAEA) som är i kraft vid tidpunkten för denna konventions ikraftträdande, utan att detta påverkar eventuella ytterligare relevanta instrument som den kan anta i framtiden."

Erästös slutsats är bland annat att dispyten om TPNW baseras på en politisk oenighet om hur nedrustning ska ske. TPNW utmanar även kärnvapenmonopolet och det blir på så sätt ohållbart att fortsätta försvara det status quo som existerar inom NPT.

<https://www.sipri.org/commentary/blog/2019/npt-and-tpnw-compatible-or-conflicting-nuclear-weapons-treaties>

Krönika

Av Inge Axelsson

I denna krönika tar jag upp domedagsklockan, det massiva väljarstödet för kärnvapenförbud samt kärnvapenparaplyet, som faktiskt är en illusion.

DOMEDAGSKLOCKAN

Domedagsklockan finns på framsidan av Bulletin of the Atomic Scientists. Det första diagrammet visar hur många minuter före midnatt som klockan visat olika år. Det visar att förhållandena mellan Ryssland och USA under de senaste drygt 70 åren genomgått tre istider: 1953-1960, 1984-1988 och nu 2018-2019. Under 80-talet – Domedagsklockans andra istid – fylldes gator och torg av demonstrationer mot kärnvapen och ledarskribenter hade kunskap om kärnvapen. I medicinska tidskrifter skrev man om "the ultimate in preventive medicine" (det viktigaste i förebyggande medicin): att utrota kärnvapen.

Nu, på 2010-talet, bedöms risken för kärnvapenkrig vara minst lika stor som på 1980-talet men demonstrationerna uteblir, de flesta ledarskribenter är ointresserade och okunniga och den medicinska pressen tiger. I The New York Review of Books skrev Tim Flannery den 16 augusti 2018 om att "den store holländske författaren och historikern Geert Mak berättade en gång för mig att år 1933 var de holländska tidningarna fulla med berättelser om hotet från nazisterna men 1938 var samma tidskrifter alla tysta om detta ämne. Det tycks som om hoten mot vår framtid ibland blir så svåra att vi väljer att ignorera dem." Dessvärre tycks vi vara där nu. Nobels

Domedagsklockan:
Antalet minuter till midnatt 1947-2019

▲ Domedagsklockan på framsidan av Bulletin of the Atomic Scientists visar hur nära kärnvapenkatastrof vi befinner oss enligt fysiker och diplomater. Ju lägre kurva, ju allvarigare världsläge.

fredspris till ICAN år 2017 har betytt mycket positivt men än så länge nämns inte kärnvapnen i politiska valkampanjer i Sverige eller andra länder. I två timmars partiledardebatt i SVT den 5/5 nämndes inte kärnvapen.

Att kärnvapen är som andra vapen fast starkare tycker inte bara herrarna Putin och Trump, utan även svenska politiker och kommentatorer. Det ser tyvärr ut som att vi ur skräckkabinettet bör plocka fram scenarier som när människor i Stockholm på någon mikrosekund förgasas vid ett anfall med ett genomsnittligt kärnvapen.

KNAPPT 2% AV S-VÄLJARNÄ STÖDJER FÖRSVARSMINISTER HULTQVISTS KÄRNVAPENLINJE

Sifo-undersökningar höstarna 2017 och 2018 visade hur en stabil folkvilja, omfattande alla 8 riksdagspartiers väljare, vill att Sverige undertecknar förbudet mot kärnvapen. Försvarsminister Peter Hultqvist, ge upp ditt motstånd mot kärnvapenförbudet! Du hade i höstas stöd av mindre än 2% av dina väljare i denna fråga. Och Annie Löf (4%): har du glömt hur kraftfullt och seriöst dina företrädare Torbjörn Fälldin och Karin Söder kämpade för nedrustning? Ebba Busch Thor (6%): att dina väljare dömer ut er kärnvapenpolitik, kan det ha med bibelns fredsbudskap att göra?

"KÄRNVAPENPARAPLY"

Ju närmare vi kryper in under Natos hönsvingar, desto tryggare är vi tack vare dess kärnvapenparaply som får anfallande kärnvapen att studsas ut i rymden som ett värregn som skvätter undan från våra paraplyer. Det låter väl bra? Visst, men det är inte sant. De bästa antimissilvapnen från USA, Ryssland eller Israel kan under ideala förhållanden skjuta ned bombflygplan och kryssningsmissiler men inte land- eller ubåtsbaserade ballistiska missiler som utgör ryggraden i kärnvapenstyrkorna i Ryssland och USA. Avskräckningsdoktrinen bygger just på det, att ett anfall med kärnvapen innebär ett självmord eftersom det inte finns försvar mot motståndares vedergällning. "Kärnvapenparaplyet" innebär att ett kärnvapenland lovar att hämnas om ett land under "paraplyet" angripits med kärnvapen, alltså sannolikt efter att landet brunnit upp.

Vi behöver fortsätta vår väckelsekampanj från 1980-talet. Använd gärna mitt diagram i tal och skrift. Det späras inte av copyright (jag har ritat det med data från öppna källor). ❖

ORGANISATIONER MOT KÄRNVAPEN

SVENSKA LÄKARE MOT KÄRNVAPEN - SLMK

Vi är den svenska sektionen av International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW) som är en bred internationell organisation med 150 000 medlemmar, som har en kärnvapenfri värld som gemensamt mål. I Sverige är vi idag nästan 2 500 läkare och medicinstudenter som är medlemmar. Dessutom har vi associerade medlemmar från yrkesgrupper som liksom läkare vill värna liv och hälsa, nämligen tandläkare, forskare, ingenjörer, sjuksköterskor, sjukgymnaster och biomedicinska analytiker.

Både Svenska Läkare mot Kärnvapen och IPPNW är politiskt och religiöst obundna organisationer med målet att avskaffa kärnvapnen genom att sprida saklig information om vapnens medicinska effekter.

Som medlem får du tidningen Läkare mot Kärnvapen 4 gånger/år. Det är den enda svenska tidskriften om kärnvapen.

Vårt arbete finansieras till ca 80 % av medlemsavgifter. Utan detta stöd skulle vi inte kunna agera så självständigt och vetenskapligt trovärdigt som vi gör idag. En stark röst för de humanitära och medicinska nedrustningsargumenten är nödvändig i dagens kärnvapendebatt. Vi är den rösten, tack vare en engagerad läkarkår. Medlemsavgiften är 290 kr/år för läkare och 200 kr/år för associerade medlemmar. Alla studenter betalar 100 kr/år. Bankgiro 901-0901.

Du hittar oss på webben: www.slmk.org eller facebook.com/SLMK.1981

Som associerad medlem deltar du i verksamheten och har samma förmåner som ordinarie medlemmar, med den enda skillnaden att du inte kan inneha en styrelsepost.

INTERNATIONELL KAMPANJ FÖR ETT KÄRNVAPENFÖRBUD

I Sverige medverkar elva stora freds- och miljöorganisationer i ICAN som drivs av initiativtagaren Svenska Läkare mot Kärnvapen.

www.icanw.org | facebook.com/icanw.org | [Twitter @nuclearban](https://twitter.com/nuclearban)

DANSKE LÆGER MOD KERNEVÅBEN - DLMK

Bestyrelsen består af: Klaus Arnung (formand), Niels Dahm (kasserer), Alexandra Schou (International Councillor), Adeel Riaz Ahmed (web-master), Povl Revsbech (sekretær) og Sarah Byberg. Bent Pedersen er revisor.

DLMK, e-mailadresser och telefonnummer:

Alexandra Schou, København, alixschou@hotmail.com
Niels Dahm, Faaborg, 62618361, dahm@avernak.dk
Povl Revsbech, Brabrand, 86264717, povl.revsbech@gmail.com
Adeel Riaz Ahmed, Albertslund, 23370484, adeel165@yahoo.com
Klaus Arnung, Vedbæk, 45661181, k.arnung@dadlnet.dk
Sarah Byberg, København, 50247452, sabyberg@gmail.com

KANSLI

Tillförordnad generalsekreterare

Clara Levin
076-017 38 69
clara.levin@slmk.org

Ekonomi- och medlemsansvarig

Jane Földes
08-400 204 83
jane.foldes@slmk.org
medlem@slmk.org

Policyrådgivare

Sofia Tuvestad
sofia.tuvestad@slmk.org

Svenska Läkare mot Kärnvapen
Norr tullsgatan 45
113 45 Stockholm

Kassör

Klas Lundius
Svenska Läkare mot Kärnvapen
Håkantorpsmölla
281 91 Perstorp
klas.lundius@slmk.org

Bli medlem!

Bli en del av den globala läkar-rörelsen för en kärnvapenfri värld! Genom att bli medlem visar du ditt stöd för arbetet och stärker den humanitära rösten i kärnvapendebatten. Sätt in medlemsavgiften på BankGiro 901-0901 eller Swisha till 1239010901 och mejla till medlem@slmk.org.

Läkare: 290 kr / år
Läkarstuderande: 100 kr / år
Associerad medlem 200 kr / år
Associerad student 100 kr / år

Har du frågor om ditt medlemskap eller vill göra en adressändring? Skicka ett mejl till medlem@slmk.org.

Du hittar oss på webben:
www.slmk.org
facebook.com/SLMK.1981
Instagram: [@lakaremotkarnvapen](https://www.instagram.com/lakaremotkarnvapen)
Twitter: [@IPPNWSweden](https://twitter.com/IPPNWSweden)

Skänk en gåva

Du vet väl om att det finns många olika sätt att skänka en gåva till föreningens arbete? Svenska Läkare mot Kärnvapen finansieras till ca 70 % av internt insamlade medel såsom medlemsavgifter och gåvor. Detta ger föreningen frihet att agera på snabbt uppkomna händelser och visar även på ett stort stöd för vårt arbete hos medlemmar, associerade medlemmar och stödpersoner.

90-KONTON

Våra 90-konton kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll och vi arbetar tillsammans med Frivilligorganisationernas Insamlingsråd (FRII) för en etisk insamlingsverksamhet vilket ger dig som en givare en trygghet om att de pengar du skänker används ändamålsenligt och etiskt.

BG 901-0901 samt PG 90 10 90-1

AUTOGIRO

Du vet väl om att du kan skänka en gåva och/eller betala din medlemsavgift via autogiro? Det sparar dig och oss arbete och underlättar föreningens ekonomiska planering. Kontakta din bank eller besök slmk.org för mer information eller anmälan.

MINNESGÅVA OCH ARV

Vid en närståendes bortgång kan man ge en minnesgåva till Svenska Läkare mot Kärnvapen. Sätt in valfritt belopp på något av våra 90-konton och kontakta oss på kansliet (info@slmk.org eller 08-400 20 83) så skickar vi ett minneskort till de anhöriga.

Visste du att du kan testamentera hela eller delar av kvarlåtenskapen till Svenska Läkare mot Kärnvapen? Uppge vårt organisationsnummer 812000-2202 när du upprättar ditt testamente.

LÄS MER OM VAD DET INNEBÄR ATT SKÄNKA EN GÅVA TILL OSS, HITTA DOKUMENT OM GRANSKNING OCH RAPPORTERING MED MERA PÅ VÅR HEMSIDA slmk.org

SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN

Avsändare:
Svenska Läkare mot Kärnvapen
Norrullsgatan 45
113 45 Stockholm
Sweden

Välkommen på medlemsdag i Lund!

Kom och träffa styrelsen och lär dig om det senaste om kärnvapen och nedrustning. Öppet för alla! Frågor och anmälan skickas till asa.lindstrom@slmk.org.

Vi bjuder på fika! Program och hålltider läggs upp efter hand på hemsidan, www.slmk.org.

TID: 7 september från kl. 13.00

PLATS: Allhelgonagården,
Bredgatan 34, Lund

**SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN**